NATUURONTWIKKELINGSPROJECT STAPSTEEN 't ZWANENBROEKJE

Natuurgebied 't Zwanenbroekje

Ecologische verbindingen in de Ooijpolder

Stapsteen 't Zwanenbroekje is een particulier initiatief, ongeveer vijftien jaar geleden gestart, waarbij landbouwgronden worden omgezet in natuur. De overheid wil natuurbeheer door particulieren stimuleren. 't Zwanenbroekje is hiervan een voorbeeld. Bij de inrichting van het gebied wordt gestreefd naar een zo groot mogelijke variatie passend bij het landschap, zodat zoveel mogelijk planten en dieren zich er thuis kunnen voelen. Het gebied vormt een stapsteen in de ecologische verbindingszone door de Ooijpolder tussen de stuwwal bij Ubbergen en de uiterwaarden langs de rivier de Waal. 't Zwanenbroekje werkt samen met het IVN, vereniging voor natuur- en milieueducatie, afdeling Rijk van Nijmegen.

Nieuwsbrief nummer 12 **maart 2011**

Afscheid van de winter *(foto Hans Langendam)*

Het broedseizoen is begonnen. Wij heten alle soorten vogels hartelijk welkom op 't Zwanenbroekje. Om verstoring te voorkomen komen wij tot half juni zo weinig mogelijk in het gebied, ook niet met bezoekers. Maar vanaf het openbare wandelpad over 't Zwanenbroekje naar het pontje en vanaf de wegen er omheen valt veel te observeren. Het zogenaamde "evenementenplein" blijft eveneens in gebruik. Daar kunnen we met kinderen (en volwassenen) bijvoorbeeld onderzoek doen naar waterbeestjes in de speciaal aangelegde poel.

De Springplank

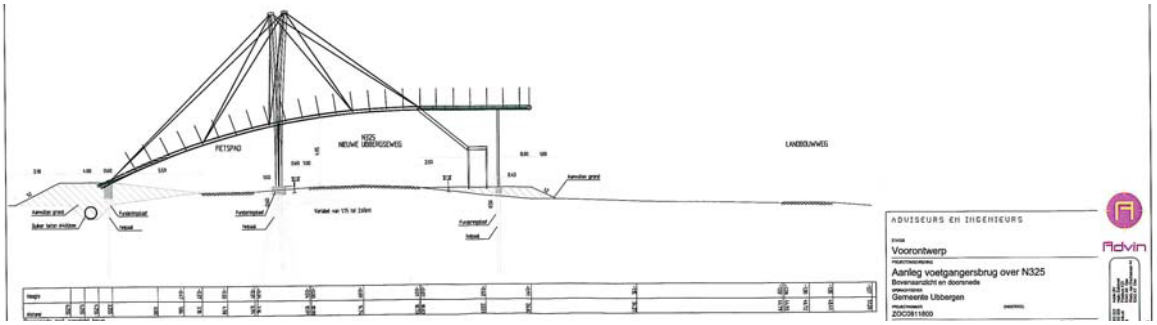

Eind januari is de voetgangersbrug over de verkeersweg van Nijmegen naar Beek en Duitsland geplaatst. Dat had heel wat voeten in aarde. De weg moest worden afgesloten voor het verkeer. Na plaatsing bleken nog een aantal mankementen. De brug sluit aan op het wandelpad over 't Zwanenbroekje naar de veerpont. Vanuit Nijmegen is de brug bereikbaar langs diverse paden op de stuwwal. Vanuit Beek ligt er een wandelpad door de polder van Beek en de waterkerskwekerij. De nieuwe brug met uitzichtpunt vormt een waardig sluitstuk van het netwerk van wandelpaden dat de laatste jaren in de Ooijpolder ontwikkeld is. Waarlijk een springplank naar de Ooij.

Zondag 15 mei is er weer een publieksdag in de Ooijpolder verzorgd door de gezamenlijke natuurorganisaties. Deze dag begint een traditie te worden. Dit jaar concentreren de activiteiten zich rond de Springplank. Het thema is verbindingen voor mensen en voor natuur. Zie de aankondigingen in de pers.

Nieuwe bewoners

De laatste tijd treffen we vele vraatsporen van bevers aan op en rondom 't Zwanenbroekje. En kortgeleden vonden we ook een burcht. De burcht is zeer goed afgewerkt. Harry Woesthuis van Staatsbosbeheer, die in 1994 de introductie van de bevers in de Millingerwaard begeleidde, verwacht dat het een kraamburcht is. We houden u op de hoogte!

Waarnemingen

Peter Eekelder houdt in het kader van het Sovon onderzoek bij welke vogelsoorten op ’t Zwanenbroekje worden waargenomen. In 2010 waren dat maar liefst 90 soorten. De helft daarvan is broedvogel. Bij de meeste broedvogels is ook het aantal territoria geteld. Zo waren er 11 Kievits- en 5 Tureluurnesten en maar liefst 27 nesten van de Kleine Karekiet, 12 Bosrietzanger en 11 Rietgors.
In het verleden zijn ook al lijsten van waarnemingen opgesteld maar niet zo systematisch en intensief als nu is gebeurd. Nico van der Poel trof op twee peildata in 2007 bij elkaar 52 soorten aan; in 2008 46 soorten (drie peildata) en in 2009 67 soorten (drie peildata; in december 2008 waren de plassen langs het Meer uitgegraven, de toekomstige rietmoerassen).

Werk in uitvoering

Via het project Heg en Landschap van Landschapsbeheer Gelderland kon weer goedkoop plantgoed worden gekocht. De *werkgroep Praktisch Natuurbeheer* begon eind november met het planten van een nieuwe struweelhaag. Toen viel de vorst in en bleef de rest ingekuild liggen. Eind januari hielpen ongeveer

70 medewerkers van de facilitaire dienst van de *gemeente Nijmegen* met het planten van de rest en met diverse andere taken. Zij hadden net een reorganisatie achter de rug en dit uitje was hun bindingsdag. Dat hebben ze geweten: het was bitter koud, een schrale wind en zeer modderig. Maar de stemming was opperbest.

30 kinderen van de *Vrijeschool Meander* bezochten eind januari ’t Zwanenbroekje. De school wil het schoolplein natuurlijker inrichten. In plaats van tegels komt er een groeiende wilgenhut. De kinderen gingen met veel enthousiasme aan de slag om wilgentenen te knippen, te vervoeren, te bundelen en op de aanhanger te leggen. Tussendoor was er dolle pret bij het beekje-springen, op de glijbaan en tijdens een struintocht door het gebied. Langs het Meer ontdekten we een beverburcht!

glijpartij

het resultaat

Evenals vorig jaar waren *studenten van de lerarenopleiding biologie en geografie aan de HAN* weer een dag te gast. Na een inleiding volgde een uitgebreide tocht door het gebied. Na de lunch werd flink aangepoot bij de nieuwe struweelhaag. Wij ontvingen deze fraaie impressie van de dag.

Ook de *Natuurontdekkersclub* mochten we weer verwelkomen. Op zaterdagmorgen ging een enthousiaste groep aan de slag in het Geerhoekje. Hoog uitgegroeide struiken werden afgezaagd en naar de takkenril gesleept. Op zondag een wat oudere groep, die zich door het zeer natte weer niet uit het veld liet slaan.
Begin maart werkten kinderen van de woensdagmiddagactiviteit van het *Natuurmuseum* weer aan het open houden van de zichtas door de griend naar het kerkje van Persingen.
Medewerkers van *woningcooperatie Oosterpoort* ruimden maaisel op langs de Grote Beek en zetten het laatste plantgoed in de grond. Een werkgroep van *Royalhaskoning* ging een forse knotwilg te lijf, zaagde hoog uitgegroeide struiken terug tot op de grond en sleepte het snoeimateriaal naar de takkenril. In het kader van de *nationale vrijwilligersdag NLdoet* leverden medewerkers van het bedrijf Tennet in Arnhem en van de Rabobank een bijdrage in het onderhoud.

Educatieve activiteiten

Eind januari bezochten wij een *studiekring van ouderen* in Nijmegen-west. De leden van deze kring kiezen zelf een onderwerp van studie. Er was veel interesse voor de ideeën achter ’t Zwanenbroekje. De vondsten uit het veld die wij hadden meegebracht riepen veel herinneringen op. Op een zondagmiddag in maart leidden we de leden van een terrariumwerkgroep rond. Zij hadden veel belangstelling voor de poelen.

Wegen voor natuur: ruimte voor de rivier

Op 19 januari werd in het Wilderniscafé, de Waard van Kekerdom, een informatiebijeenkomst gehouden over de plannen voor de Millingerwaard. De Millingerwaard is één van de 39 maatregelen die worden genomen in het kader van het landelijk programma Ruimte voor de Rivier. De veiligheid van 4 miljoen Nederlanders kan in gevaar gebracht worden door extreem hoge waterstanden. Alle maatregelen van rivierverruiming worden gemaakt op basis van een hoogwaterstand bij Lobith van 18000 m3/sec. Hoogwater in 1926 was 12280 m3/sec. In 1993 10940 m3/sec. In 1995 11885 m3/sec.
Streefdatum voor het programma is 2015. Maar i.v.m. de grondstoffen die afgezet moeten worden op de markt zal de aannemer tot 2020 gelegenheid krijgen zijn werk te doen. Binnen het gebied van de blauwe stippellijn wordt na de klei ook zand gewonnen. Het wordt dan één grote plas. Daarna wordt van elders in het gebied de roofgrond weer terug gestort om de landtongen aan te leggen. De zuidelijkste loop zal in de toekomst de hoofd nevengeul worden. Daar stroomt alleen water als de zomer dijk overstroomt via de kortste weg naar de Kaliwaal. Het enige originele strangetje langs de kerk van Kekerdom wordt waarschijnlijk afgesloten met een sluisje. Dit vanwege bijzondere planten als de krabbenscheer. Een dijk met drie doorlaten naar de theetuin, zal ieder jaar bij hoog water waarschijnlijk wel overstromen. Totale winst op dit project is 9 cm waterhoogte. (Totale winst op het deel bij de Nijmeegse nevengeul is 35 cm.)

Begrazing als landschapsvormend proces

Junior van Beuningen, onze stier

“Planteneters hebben door hun voedselkeuze en gedrag een enorme invloed op de structuur en de samenstelling van de plantenwereld. Vooral grote grazers zijn in staat hele landschappen te vormen”

In een uittreksel van de cursus Natuurlijke Begrazing van de stichting Ark komt aan de orde: begrazing als natuurlijk proces; begrazing door runderen; hoe komen onze Geuzen de winter door?; sociale orde en sociaal gedrag; jaarrond of seizoenbegrazing. Te verkrijgen bij j.h.swarte@hetnet.nl

100 jaar geleden In 1911 werd voor het eerst een vogel geringd tbv onderzoek. Het ging om een spreeuw. Hij krijgt op 24 mei een ring met nummer 1021.
Eli Heimans ontdekt in een groeve bij Epen voor het eerst in Nederland een marien fossiel uit het Carboon, de oudste aardlaag die in ons land aan de oppervlakte komt. Jac.P.Thijsse vestigt de aandacht op de massale vogelsterfte bij de vuurtoren de Brandaris op Terschelling. Hij bedenkt een ijzeren constructie die voorkomt dat de vogels zich te pletter vliegen.

En 10 jaar geleden Op 21 maart 2001 wordt op het bedrijf van een veehouder in Olst een geval van mond- en klauwzeer geconstateerd. In de daarop volgende weken breidt de ziekte zich sterk uit en worden duizenden dieren geruimd. De epidemie zwengelt de discussie aan over dierenwelzijn en intensieve veehouderij.
Na ruim 200 jaar broedt voor het eerst weer een kraanvogelpaar in ons land, in het Fochteloerveen op de grens van Friesland en Drenthe.
Bron: De natuur als bondgenoot; de wereld van Heimans en Thijsse in historisch perspectief, Zeist 2007. Dit door de KNNV en het IVN uitgegeven boek beschrijft het ontstaan en ontwikkeling van de natuurbescherming in Nederland. Zeer lezenswaardig!

Wat hadden we een prachtige winter (*foto’s: Pauline van Marle boven en Franz-Jozef Killewald),*

OPROEP

Ook dit jaar staan wij weer voor een aantal vaste, terugkerende kosten voor de runderen en hebben we een aantal wensen die we graag willen realiseren. Dus als u ondanks de crisis toch nog wat kunt missen en bij wilt dragen aan de bloei van ’t Zwanenbroekje, stort dan een bijdrage op rekening 127960724 van de stichting Vrienden van ’t Zwanenbroekje te Beek. Moeder Natuur zal u dankbaar zijn!

“Pas als de laatste boom gerooid is
De laatste stroom vergiftigd
De laatste vis gevangen
Zal men merken dat geld niet eetbaar is.”
Indiaans gezegde